లోకరీతి

ఒకరిని హత్య చేసినవాడు హంతకుడు. వేలమందిని హత్య చేసినవాడు వీరుడు. లక్షల మందిని చంపినవాడు శూరుడు. సంఖ్యనుబట్టి పౌరుషం పెరుగుతుంది.

—పోర్టస్

"ఈ రోజు ఆరు మూడైనా, మూడు ఆరైనా నువ్వు నా రూమ్‌కి రావాలి. తప్పదు" అన్నాను, చేతి మధ్య ఆమె వేళ్ళు బిగిస్తూ.

కమల నవ్వింది.

కమల నవ్వితే వెన్నెల విరిసినట్టుంటుంది. క్రింది పెదవి విల్లులా కొద్దిగా వంగి, బుగ్గ మధ్య చిన్న సొట్ట పడీ పడనట్టు పడి, మనోహరంగా ఉంటుంది.

"చెప్పు" అన్నాను.

"చూద్దాం."

అలా అంటే కాదు. ఇప్పటికి 'ఇలా 'చూద్దాం'లతో ఎన్నాళ్ళ నుంచి తప్పించుకొంటున్నావో తెలుసా?"

"మా ఆఫీసులో ఈ రోజు ఏమైందంటే..."

"మాట మార్చకు. నా ప్రశ్నకు సమాధానం కావాలి!"

కమల పెద్ద పెద్ద కళ్ళు నా కళ్ళలోకి సూటిగా చూసినాయి. "సీరియస్‌గా అడుగుతున్నావా?"

"అవును."

కమల క్షణం మాట్లాడలేదు. తరవాత నెమ్మదిగా అంది: "మనం ఇలా కలుసుకుంటున్నాంగా? రూము ఇంకెందుకు?"

ఆ ప్రశ్నకి సూటిగా సమాధానం చెప్పకుండా — "నువ్వు రూముకి ఎందుకు రావో చెప్పు. నా మీద నమ్మకం లేకా?" అని అడిగేను.

బెదిరినట్టు నా వైపు చూసింది. "అబ్బే! అటువంటిదేమీ లేదు."

అనునయిస్తున్నట్టే అన్నాను: "చూడు, కమలా! మనం ఇంకో రెండు నెలల్లో పెళ్ళి చేసుకోబోతున్నాం. ఏం థ్రిల్ అనుభవించాలన్నా ఈ రెండు నెలలే. నీ కాబోయే భర్త మీద నీ కొద్దిగా నమ్మకం ఉండటం మంచిది. ప్లీజ్ డూ కమ్!"

తనలో తను ఆలోచించుకొంటున్నట్టు కమల చాలాసేపు మాట్లాడలేదు. తరవాత నెమ్మదిగా తల ఎత్తి, "వస్తాను" అంది.

ఆ మరుసటి రోజు రెండు గంటలు పెర్మిషన్ పెట్టి రూముకి వచ్చేను. కమల ఆఫీసు నుంచి వచ్చేసరికి అయిదున్నర అవుతుంది. నీటుగా రూము ఉంచుకొనే అబ్బాయిల్ని అమ్మాయిలు ప్రేమిస్తారని ఎక్కడో చదివిన గుర్తు. రూమ్ అంతా నీట్‌గా సర్దేసరికి అయిపోయింది. స్నానం చేసి, మేకప్ పూర్తి చేసేసరికి అయిదున్నర.

ట్రాన్సిస్టర్ సన్నగా పెట్టి కమల కోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చొన్నాను. ఆరు ... ఆరున్నర ... ఏడు ...

కమల రాలేదు.

• • •

"మీతో కొంచెం మాట్లాడాలి. చిన్న రిక్వెస్టు."

తల ఎత్తి చూసేను. సుబ్బారావు.

నవ్వి, "చెప్పండి" అన్నాను.

సుబ్బారావు కొంచెం తటపటాయించి— "ఇప్పుడు కాదు. లంచ్ అవర్లో చెబుతాను లెండి" అన్నాడు. అతనివైపు పరకాయించి చూసేను. ఇంకా అమాయకత్వం పోని బుగ్గలూ, నుదుటి మీదకు పడే జుట్టూ, లేత చెక్కిళ్ళూ — ఇరవై రెండు, ఇరవై మూడు మధ్య వయసు.

"సరే, మీ ఇష్టం" అన్నాను. నేను కొద్దిగా బలవంతం చేస్తే చెప్పేవాడేమో కానీ, అది నా కిష్టం లేకపోయింది.

లంచ్ అవర్లో సుబ్బారావు నన్ను కలుసుకోలేదు. ఎంక్వయిర్ చేస్తే ఇన్‌స్పెక్షన్ మీద పంపించేసారన్నాడు నా పక్క ఆఫీసరు.

• • •

"నా మీద నీకు చాలా కోపం వచ్చినట్టుంది?" కమల అడిగింది.

"అవును" అన్నాను నిర్లిప్తంగా. హోటల్ అంత రష్‌గా లేదు. ఓ మూల కూర్చున్నాం ఇద్దరం.

"ఏం చెయ్యను? అయిదింటికి మా మానేజర్ కొంత మాటర్ ఇచ్చి, ఎలాగైనా ఈ రోజు పూర్తి అవ్వాలని. . ."

"అబద్ధాలాడకు." మధ్యలో ఆపు చేశాను. "నీకు రావాలని లేదు. రాలేదు. దీనికోసం అబద్ధాలాడి నీ మీద నా అభిప్రాయాన్ని పాడు చేసుకోకు."

"ఎందుకంత కోపం?" నవ్వటానికి ప్రయత్నం చేస్తూ అంది.

"కోపం వచ్చినా నేనేం చెయ్యగలను?"

కమల కళ్ళలో ముత్యాల్లాంటి నీటి బిందువులు దీపాల కాంతిలో తళుక్కుమన్నాయి. నా చేతి మీద చెయ్యి వేస్తూ, "నన్ను మన్నించు" అంది.

విచలితుణ్ణి అయ్యాను.

"ఆ రోజు చాలా డిసప్పాయింట్ అయ్యాను, కమలా, నిజంగా." కంఠం నాకే చిత్రంగా ధ్వనించింది. "నువ్వు రానందుకు కాదు. నా మీద అంత నమ్మకం లేకపోయినందుకు."

"నీ మీద నమ్మకం లేక కాదు." తల వంచుకుని నెమ్మదిగా అంది: "నా మీద నమ్మకం లేక."

చటుక్కున ముందుకు వంగి, "అదొక్కటే నీ అబ్జెక్షన్ అయితే, ఆ విషయంలో నేను గారంటీ ఉంటాను" అన్నాడు.

కమల చిలిపిగా నవ్వి, "దేనికి?" అంది.

"దేనికో నీకు తెలుసు."

"సరే, అయితే."

హుషారుగా లేచాను. "అయితే, ఎప్పుడో ఎందుకు? ఇప్పుడే."

కమల మౌనంగా అంగీకారం తెలిపింది.

అర గంటలో నా రూములో ఉన్నాం ఇద్దరం.

• • •

"ఎనిమిదయింది. ఇక వెళతాను" అంది కమల లేస్తూ.

"అప్పుడేనా?"

"ఇంకో రెండు నెలలు పోతే జీవితాంతం ఇక్కడే ఉండిపోవాలిగా?" కమలలో నాకు బాగా నచ్చిన గుణం ఏమిటంటే, ప్రతి వాక్యాన్ని చిరునవ్వుతో మేళవించి మాట్లాడటం. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ ఉండటం ఈ అమ్మాయికి దేవుడిచ్చిన వరం.

"కోయిన్సిడెన్స్ మీద నీకు నమ్మకం ఉందా?"

అర్థం కానట్టు నా వైపు చూసి, "ఎందుకు?" అంది.

"ఈ రోజు నువ్విలా నా రూమ్‌కి వస్తావని అనుకోక పోయినా, తెల్ల చీరె కట్టుకోవటం, ఆ మల్లెపూలూ..."

కమల అందంగా సిగ్గుపడి, "చాలు. ఇక మాట్లాడకు" అంది.

"నిజంగా..." ఏదో చెప్పబోయాను.

"నేను వెళతాను." ఆమె కళ్ళలో గాభరా.

"ఉహూ. వెళ్ళనివ్వను."

"ప్లీజ్!"

"కమలా!" ఆర్ద్రంగా పిలిచాను. వెళ్ళబోయిందల్లా ఆగి, వెనక్కి తిరిగింది. "ఐ లవ్ యూ!" చేతులు సాచాను. అప్రయత్నంగా అడుగు ముందుకేసింది. సుతారంగా ఆమె చెంప మీద ముంగురుల్ని వెనక్కి సర్దాను. కళ్ళు మూసుకుంది. నెమ్మదిగా ముందుకు వంగాను. ఆమె నుదుటి మీద చిరు చెమట పట్టింది. కింది పెదవి వణుకుతూంది. ఎర్రటి పెదవి అందుకుందామనేసరికి చేతుల మధ్య లోంచి కిందికి జారిపోయింది ఆమె శరీరం.

"కమలా!" గాభరాగా పిలిచాను. కమల పలకలేదు.

"కమలా. . . కమలా. . ." తట్టి లేపటానికి ప్రయత్నించాను. లాభం లేకపోయింది. కూజాలో నీళ్ళు కొద్దిగా తీసుకుని మొహం మీద జల్లాను. అప్పుడు కళ్ళు విప్పింది.

"ఎలా ఉంది?" ఆత్రతగా అడిగాను.

కొంచెం రిలాక్స్ అయి, "ఏం లేదు. బి. పి. ఎక్కువై తల తిరిగి నట్టుంది" అని నవ్వింది.

నా ఆవేశం పూర్తిగా దిగిపోయింది.

మామూలు మనిషి నయ్యాను.

"ఆర్ యూ ఆల్‌రైట్ నౌ?"

"వెరీ మచ్ ఆల్‌రైట్ అండ్ థాంక్యూ ఫర్ గివింగ్ దిస్ ఎక్సైటింగ్ ఎక్స్‌పీరియన్స్."

"ఎక్సైటింగ్ ఎక్స్‌పీరియన్సా?! అసలు ఏం జరిగిం. . ."

"వద్దు, వద్దు. ఇంకంతా పెళ్ళయ్యాకే" అంటూ పారిపోయింది.

తలగడాలో మొహం దాచుకుని చాలాసేపు ఏదో అవ్యక్తానందాన్ని అనుభవిస్తూ ఉండిపోయాను.

• • •

"మీ రేదో రిక్వెస్టు అన్నారు."

"అవును, గురువుగారూ! కానీ, అడగాలంటే భయంగా ఉంది" అన్నాడు సుబ్బారావు. అతను ఆఫీసులో నా కన్నా అయిదు సంవత్సరాలు జూనియర్.

"ఫరవాలేదు. చెప్పండి."

అతను నసుగుతున్నట్టు, "మీరేమీ అనుకోకూడదు" అన్నాడు.

నాతో అంతగా పరిచయం లేకపోవటం వల్లనే అతనలా అన్నాడు.

"ఏం అనుకోను చెప్పండి" అన్నాను.

"మీరు ఆఫీసులో చేరిన దగ్గర్నుంచీ గమనిస్తున్నాను. మీరు నిండుకుండ లాంటి వారు. ఇంత చిన్న వయసులో అంత గాంభీర్యాన్ని సంపాదించారంటే..." నేను నవ్వటంతో ఆపు చేశాడు.

"మీ కేం కావాలో చెప్పండి. మొహమాటం వద్దు."

క్షణం ఆగి, నెమ్మదిగా—"ఓ రోజు పాటు మీ గది కావాలి" అన్నాడు.

ముందుకు వంగి ఆశ్చర్యంగా అతని వైపు చూస్తూ, "ఎందుకు?" అన్నాను. సాధారణంగా ఇలా రూములు ఎందుకు

-యండమూరి వీరేంద్రనాథ్

అవసరం అవుతాయో నాకు తెలును. కానీ, సుబ్బారావు లాటి అమాయకుడికి కూడా అదే అవసరం వస్తుందని నేను అనుకోలేకపోయాను.

"నేనూ, ఒక అమ్మాయీ ప్రేమించుకున్నాం" అన్నాడు.

నవ్వొచ్చింది.

ఈ కుర్రవాళ్ళు ఓ చిన్న ఉద్యోగం దొరికి, తమ కాళ్ళ మీద నిలబడటం వచ్చేసరికి చాలా పెద్దవాళ్ళ మయి పోయామని అనుకుంటారు కాబోలు.

"ఆ అమ్మాయి బయటికి రావ టానికి ఒప్పుకోవటం లేదు. ఊళ్ళో తెలిసిన వాళ్ళు చాలా మంది ఉన్నారట."

"మీ ఇద్దరూ పెళ్ళి చేసుకో బోతున్నారా?" అడిగాను.

"లేకపోతే ఇదంతా దేనికి?" అన్నాడు అమాయకంగా.

"ఎలాగూ పెళ్ళి చేసుకోబోతూ ఉంటే ఇంక ఊళ్ళో ఎవరన్నా చూస్తే మాత్రం నష్టం ఏముంది?"

"అందర్నీ ఒకేసారి సర్‌ప్రైజ్ చేద్దామని!" కారణం అది అయి ఉండదు. ఒక క్షణం మాట్లాడలేదు. తాళం చెవి ఇవ్వటం రిస్కు అని తెలుసు నాకు. పక్క ఇంటి వాళ్ళు ఎవరైనా చూస్తే నేను నాలుగు సంవత్సరాల నుంచి నిలబెట్టుకుంటూ వచ్చిన పరువు ఒక్క క్షణంలో పోతుంది. కానీ, సుబ్బారావు అడిగిన రిక్వెస్టులోకూడా తప్పేం కనబడలేదు నాకు. తను పెళ్ళి చేసుకో బోయే అమ్మాయితో అమాత్రం ప్రైవేట్‌గా మాట్లాడాలని ఏ అబ్బాయి కైనా ఉంటుంది. పోతే, సుబ్బారావు స్వతహాగా ధైర్యవంతుడు కాదు కాబట్టి, ఆ అమ్మాయిని పబ్లిక్ గార్డెన్స్‌కీ, హోటల్స్‌కీ తిప్పలేడు.

నా వైపే ఆత్రతగా చూస్తున్న సుబ్బారావు మొహం—"ఎప్పుడు కావాలి మీకు ఆ తాళం చెవి?" అన్న నా ప్రశ్నతో విప్పారింది.

"మీ ఇష్టం, గురువుగారూ, ఎప్పుడైనా సరే" అన్నాడు ఆనందాన్ని దాచుకుంటూ.

"రేపు?"

"ష్యూర్" అన్నాడు లేస్తూ. "మీకు థాంక్స్ ఎలా చెప్పుకోవాలో కూడా నాకు తెలియటం లేదు."

నవ్వాను. "శుభలేఖల్లో నా పేరు స్పెషల్‌గా వేయించండి."

సుబ్బారావుకూడా నవ్వి, "రేపు తొమ్మిదింటికి మీ రూముకి వస్తాను" అంటూ వెళ్ళబోయాడు.

"ఇంతకీ ఆ అమ్మాయి ఎవరు?"

సుబ్బారావు ఆగి, "సారీ, గురువు గారూ! రేపు సెటిల్ చేసుకుని, ఎల్లుండి అన్ని వివరాలతో చెపుతాను" అని వెళ్ళి పోయాడు.

• • •

ఆ మరునాటి రోజు ఆఫీసులో పని చేస్తున్నా నన్ను మాటే కానీ, నా మనసు మనసులో లేదు. రూము దగ్గిర గొడవ ఏమైనా జరిగి ఉంటుందా అన్న అనుమానం పొడిచేయసాగింది.

సరిగ్గా నాలుగింటికి సుబ్బారావు నా దగ్గిరి కొచ్చాడు. అతణ్ణి చూసి ఆశ్చర్యపోయాను. జుట్టంతా రేగి పోయి, కళ్ళు ఎర్రగా ఉన్నాయి. మొహంలో బాగా అలసట, ఓ విధమైన అసంతృప్తి కనబడుతున్నాయి. వచ్చి నా ముందు కుర్చీలో కూలబడి తాళం నా బల్ల మీదకు విసిరేశాడు దాదాపు.

"ఏం జరిగింది?" అడిగాను. నా మనసు ఏదో కీడు శంకించింది.

"ఈ ఆడవాళ్ళని నమ్మకూడదు, గురువుగారూ!"

నా మనసు తేలిక పడింది. నా రూము దగ్గిర ఏ గొడవా జరగలేదు. తేలికగా ఊపిరి పీల్చుకుంటూ, "ఆ అమ్మాయి రాలేదా?" అన్నాను.

"వచ్చింది."

"మరి?"

సుబ్బారావు క్షణం మాట్లాడలేదు. తనలో తను క్షణం ఆలోచించుకుని, "ఊహూ, ఇక్కడ కాదు, గురువుగారూ! బయటికి పోయి మాట్లాడుకుందాం, రండి" అంటూ లేచాడు.

అతణ్ణి అంచనా వేయటం నాకు పెద్ద కష్టం కాలేదు. ఏదో జరిగింది... అతను తట్టుకోలేని విషయం ... ఇంక ఆరను అపుకోలేడు. ఇప్పటి వరకూ అన్నీ తనలోనే దాచుకున్న ట్టున్నాడు. అవుట్‌లెట్ కావాలి ఇప్పుడు. నన్ను ఈ సాయంత్రం అంతా తన గొడవతో బోర్ కొట్టబోతున్నాడు అని నిశ్చయం చేసుకుని, "ఎక్కడికి" అని అడిగాను.

సుబ్బారావు తటపటాయించి, "బా[...] అన్నాడు. విస్తుబోయాను. [...] అమాయకంగా కనిపించే వాళ్ళు [...] డబుల్ లైఫ్ లీడ్ చేస్తూ ఉంటా[...] నా ఆలోచనలని నా లోనే అణుచు[...] "పదండి" అన్నాను.

ఇద్దరం బార్లో ఓ [...] కూర్చున్నాం. "మీకు [...]టుంటుందిగా?" అని అడిగాడు.

నాలో నేనే నవ్వుకుని, తల ఊప[...] బేరర్‌కి ఆర్డర్ చేసిన త[...] స్తిమితంగా కూర్చుని, "ఊఁ [...] చెప్పండి" అన్నాను.

"ఈ ఆడవాళ్ళని నమ్మకూ[...] సార్" అన్నాడు.

"ఆ విషయం ఆఫీసు లోనే చెప్పా[...] అన్నాను విసుగ్గా. "అసలేం జరి[...] చెప్పండి."

సుబ్బారావు బిక్కమొహం [...] "అదే ఎలా చెప్పాలో తెలియటం లే[...] అన్నాడు.

నవ్వొచ్చింది నాకు. మాట[...] పెడితే తప్ప విషయం బయ[...] రావటం కష్టం. "ఆ అమ్మా[...] ఎన్నింటికి వచ్చింది?"

"అనుకొన్నట్టు పదిన్నరకి."

"ఎవరూ చూడలేదు కదా?"

"లేదు. ఎవరూ చూడలేదు. అ[...] ఎవరికీ అనుమానం కూడా రాలేదు."

"ఎన్నింటి వరకూ ఉన్నా[...] రూములో?"

"తను రెండింటి వరకూ ఉం[...] వెళ్ళి పోయింది. నేను నాలుగింటి వరకూ ఉన్నాను."

"రెండింటి నుంచీ నాలుగిం[...] వరకూ ఏం చేశారు?"

"ఏడ్చాను."

బేరర్ ట్రేతో గ్లాసులూ, బాటి[...] తీసుకొచ్చి బల్ల మీద అమర్చి, [...] గ్లాసులోనూ పెగ్ చొప్పున [...] ఐస్ వేసి, సోడా కలిపి వెళ్ళిపోయే వరకు ఉత్సుకతని అతి కష్టం మీద ఆప[...] కున్నాను. బేరర్ అటు తిరగ్గా[...] అడిగాను.

"ఏడ్చారా?"

సుబ్బారావు మాట్లాడలేదు. కొంచెం సేపు అతణ్ణి రిలాక్స్ కానిచ్చాను. ఆ ప్రవాహం చెలియలి కట్టని దానంతట అదే దాటాలి. గ్లాసు తీసుకుని "చీర్స్" అన్నాను. అతనూ అప్రయత్నం గానే గ్లాసు తీసుకుని తాగటం మొదలు పెట్టాడు. చాలా సేపు మౌనంగా ఉన్నా[...] అతను ప్రారంభించాడు.

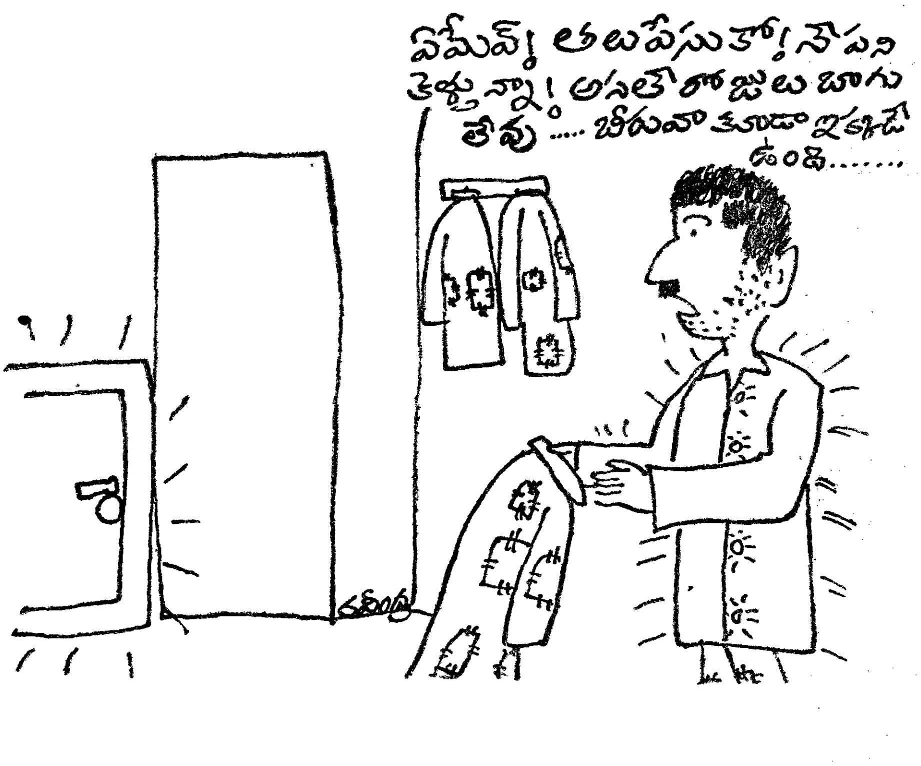

"ఆర్నెల్ల పరిచయం ఉన్న నా మీద తన కంత నమ్మకం లేపోతే ఎలా, గురువుగారూ?" అని, ఒక గుక్క తాగి మళ్ళీ మొదలు పెట్టాడు.

"నేను [illegible] అంటూ మొదలు పెడితే [illegible] సిన్సియర్‌గా [illegible]

[illegible] రూపి [illegible] త స్పష్టం [illegible] ట్టున్నాడు. [illegible] తాగటం మీద [illegible] తాపించాను. అతను [illegible] నేను మాట్లాడిన [illegible] ఏమిటంటే— [illegible] సిన్సియర్‌గా ఆ అమ్మాయిని [illegible] నిజానికి తను నా [illegible] వాళ్ళ పెళ్ళి గురించి [illegible] కోవటానికే. నా రూమ్‌లో [illegible] నాలుగు గోడల [illegible] కున్నారు వాళ్ళు. సుబ్బా [illegible] సమయంలో ఆ అమ్మాయిని [illegible] తాకకుండా ఉండలేక [illegible] ఆ మాత్రం దానికే ఆ [illegible] దూరంగా తొలిగి పోయింది.

[illegible] సంగతి చెప్పేసరికి నాలో ఉత్సుకత [illegible] ముందుకు వంగి, "తరవాత [illegible] జరిగింది?" అని అడిగాను.

"ఆ అమ్మాయి న న్నసలు ప్రేమించటం లేదు, మాష్టారూ! అది మాత్రం నిజం."

"ఏం? ఎందు కొచ్చింది మీ కా అనుమానం?"

"ఇంకో నెలలో పెళ్ళి చేసుకోవా లనుకుంటున్నాం. అయినాకూడా కనీసం నన్ను తాక నివ్వ లేదంటే ఆ అమ్మాయికి నా మీద ప్రేమ కన్నా, తన పట్ల జాగ్రత్తే ఎక్కువ అన్న మాట. ఆ అమ్మాయి టార్గెట్ పెళ్ళి. దాని కోసం నన్ను ప్రేమిస్తున్నట్టు నటిస్తోంది. అంతే!"

ఈ సిద్ధాంతీకరణ చూసి, ఆశ్చర్యంతో నేను మాట్లాడ లేకపోయాను.

"నిజం, మాష్టారూ! ప్రేమంటే ఒకరి కొకరు మనఃస్ఫూర్తిగా అర్పించుకోవటం అని నా నమ్మకం. అంతేకాని, ఇలా గిరి గీసుకుని ప్రేమించటం పట్ల నా కేమీ సదభిప్రాయం లేదు."

"ఆమె స్త్రీ కదా? తన జాగ్రత్తలో తను ఉండటంలో తప్పు లేదు అని నా అభిప్రాయం" అన్నాను.

"అంటే నా మీద నమ్మకం లేనట్టేగా?"

మాట్లాడలేదు నేను.

"మనిషి మీద మనిషి నమ్మకం పెంచుకోవటానికి ఆరు నెలలు చాలు, మాష్టారూ!"

సుబ్బారావు ఆర్గ్యుమెంటులో ఎక్కడో తప్పు ఉందని నాకు అనిపించింది. ఎక్కడ?

"చూడు, సుబ్బారావ్, ఇంకో కోణం లోంచి ఆలోచిద్దాం" అన్నాను. "సపోజ్—ఆ అమ్మాయి నీ చర్యలకి తన మౌనం ద్వారా అంగీకారం తెలిపిందనుకో. నువ్వూ కొత్తగా అనుభవాన్ని పొందుతున్న వాడివే కదా? తొందరపడి ఇంకా ముందుకు వెళితే . . ." అప్రయత్నంగా ఏకవచనంలోకి మారాను.

"వెళితే ఏం?" అంటూ నా మాటలకి అడ్డు తగిలాడు.

"మేము ఇద్దరం పెళ్ళి చేసుకోబోతున్నాం కదా?"

"ఆ నమ్మకం ఆ అమ్మాయి కేమిటి?"

తన దారిలోకి నేను వచ్చినట్టు అతని మొహంలో సంతృప్తి కనిపించింది. "కాబట్టి ఆ నమ్మకం లేకుండానే ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రేమిస్తూ ఉందని నమ్మమంటారు?" అన్నాడు.

అతణ్ణి ఇక వాదించి మార్చటం అసంభవం అనిపించి, "అయితే, ఏం నిశ్చయించుకున్నావు?" అని అడిగాను.

"ఇంక నిశ్చయించుకోవటానికి ఏం లేదు, మాష్టారూ! మేము విడిపోయాం, అంతే." గాఢంగా ఓ ద్రవం కేసి సూటిగా చూస్తూ అన్నాడు.

"అయితే, ఆరు నెల్లు అతి సిన్సియర్‌గా ప్రేమించి ఇంత తొందరగా ఎలా వదిలి పెట్టెయ్య గలవ్?"

"వదిలి పెట్టలేను, మాష్టారూ! అందుకే రెండు గంటలు అక్కడే గుండెలో బాధంతా తొలిగిపోయేలా ఏడ్చాను." సుబ్బారావుని చూసి జాలేసింది నాకు. ఆడంగి నవలలు చదివీ, చౌకబారు మెలోడ్రామా సినిమాలు చూసీ, ఈ కుర్రవాళ్ళు ఎంత సెన్సిటివ్‌గా తయారవుతున్నారో చూస్తుంటే బాధగా ఉంది.

"ఇంతకీ ఎవ రా అమ్మాయి?"

"మన ఆఫీసులోనే పని చేస్తోంది, మాష్టారూ! అకౌంట్స్ సెక్షన్‌లో... సావిత్రి."

పక్కలో బాంబు పడ్డట్టు ఉలిక్కిపడి, "సావిత్రి?!" అన్నాను, గొంతులో తడి ఆరిపోతూ ఉండగా. సుబ్బారావు నా వైపు చూడకుండా— "అవును" అన్నాడు.

చాలా సేపటి వరకూ నేను మాట్లాడ లేదు.

పూలతో స్నానం చేస్తున్న అనుభూతి కోసం

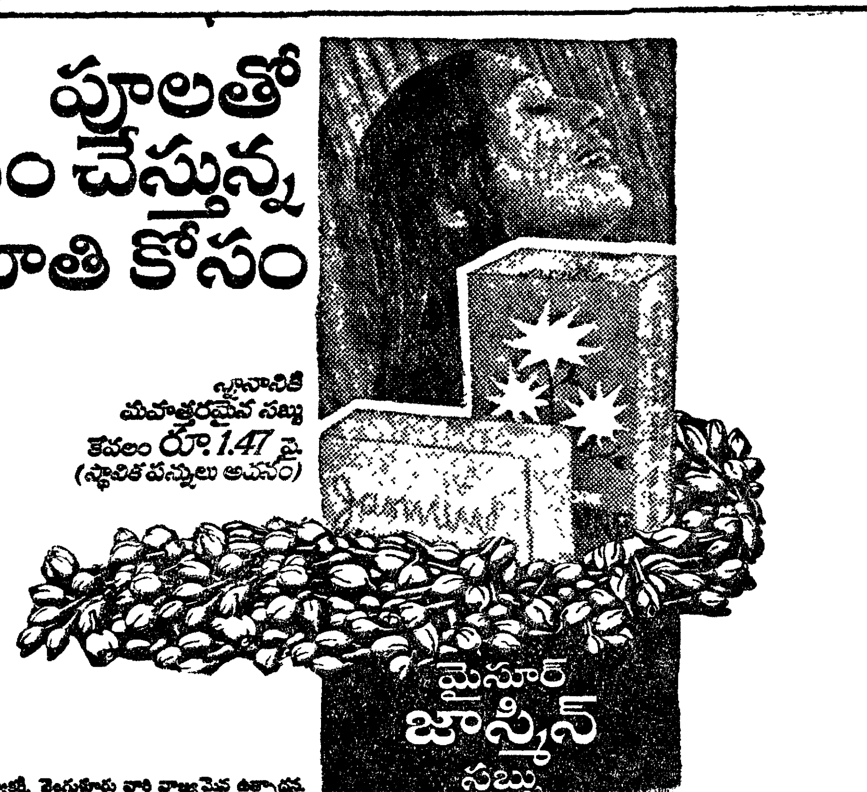

స్నానానికి మహోత్తరమైన సబ్బు
కేవలం రూ. 1.47 పై.
(స్థానిక పన్నులు అదనం)

గవర్నమెంట్ సోప్ ఫ్యాక్టరీ, బెంగుళూరు వారి నాణ్యమైన ఉత్పాదన.
మార్కెట్ చేయువారు: మైసూర్ సేల్స్ ఇంటర్నేషనల్ లిమిటెడ్, బెంగుళూరు

MCA/J/Tel 2

నే నాలోచిస్తూంది సరిగ్గా పదింటికి వచ్చి సీట్లో కూర్చుని, తన పని తాను చేసుకుపోయే సావిత్రి గురించి! నిజంగా ఆ అమ్మాయి ప్రేమని సంపాదించ గలిగాడు అంటే సుబ్బారావు అభినందనీయుడే. అంత మంచి అమ్మాయి ఇంకో పది జన్మలెత్తినా సుబ్బారావుకి దొరకదు.

ఆ విషయమే అతనితో అన్నాను.

చిన్న పే చేస్తూ, "నిజమే, గురువు గారూ!" అన్నాడు సుబ్బారావు. లేచి బయటికి వస్తూంటే సిగరెట్ అందించాడు.

"మీరు ఒక కోణం నుంచి ఆలోచిస్తున్నారు. నేను ఆలోచిస్తున్నది పూర్తిగా వేరే ఇంకో కోణంలోంచి. ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రేమించటం లేదన్న విషయం ఎందుకో నాలో స్థిర పడిపోయింది. ఇక అది పోదు. నా గురించి చిన్న వల విసిరింది. నేను పడలేదు. అంతే."

ఆ తరవాత కొంతకాలం గమనిస్తే సుబ్బారావు తన నిర్ణయాన్ని చాలా పకడ్బందీగా తీసుకొన్నాడని అనిపించింది. ఈ విషయం తెలిసిన తరవాత సావిత్రిని గమనించకుండా ఉండలేక పోయాను. కొంచెం జాగ్రత్తగా చూస్తే — ఆ అమ్మాయి మానసికంగా చాలా క్రుంగి పోయినట్టు తెలిసిపోయింది. ఇంతకు ముందు ఆమె కళ్ళలో ఉన్న నిర్మలత్వం స్థానే ఇప్పుడు దిగా విషాదం గూడు కట్టుకుంది. ఎవరితోనూ అంతగా పరిచయం పెట్టుకొనే స్వభావం కాదు కాబట్టి దీన్ని గురించి ఆఫీసులో అంతగా పట్టించుకొనేవారూ, దీన్ని గమనించే వారూ లేకపోయారు.

రోజులు తొందరగా గడుస్తున్నాయి. ఒక రోజు సుబ్బారావు శుభ లేఖ తెచ్చి ఇచ్చాడు. ఎవరో వెంకటలక్ష్మితో మామూలుగానే కంగ్రాచ్యులేషన్స్ చెప్పాను. థాంక్స్ చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. చిత్రమేమిటంటే — ఆ సంఘటన జరిగిన తరవాత సుబ్బారావు చాలావు నన్ను తప్పించుకొని తిరగ సాగాడు. బహుశా సావిత్రి విషయం తన దగ్గర ఎత్తుతానసే భయం అయి ఉండవచ్చు. సుబ్బారావు పెళ్ళి రోజు సావిత్రి సెలవు పెట్టింది. కారణం నా ఒక్కడికే తెలుసేమో? ఆ మరునాటి రోజు ఆమె ఉబ్బిన కళ్ళను చూసి, ఆ క్రితం రోజంతా ఏడ్చి ఉంటుందని గ్రహించాను. సుబ్బారావుని చంపేద్దామన్నంత కోపం వచ్చింది. అతని వాదం — అది అమాయకత్వంతో కూడుకొన్నదైనా, అతి తెలివివల్ల వచ్చిందైనా — ఒక నిండు జీవితాన్ని నాశనం చేసిందన్న మాట మాత్రం నిజం.

ఒక సంవత్సర కాలం గిర్రున తిరిగింది. సుబ్బారావు తండ్రి అయ్యాడు. సావిత్రికి ఇంకా పెళ్ళి కాలేదు. ఒక రోజు భాస్కర్రావు నా కాబిన్‌కి వచ్చి ఈ కథని ఇంకో మలుపు తిప్పాడు.

• • •

"సావిత్రిమీద నీ అభిప్రాయం ఏమిటి?" అని అడిగాడు భాస్కర్రావు. ఉలికిపాటును కప్పిపుచ్చుకొంటూ, "ఎందుకు?" అన్నాను నవ్వి.

"ఆ అమ్మాయిని నేను పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకొంటున్నాను" అన్నాడు.

మనఃస్ఫూర్తిగా చెయ్యి ముందుకు చాచి, ఆనందంతో — "కంగ్రాచ్యులేషన్స్!" అన్నాను. నిజానికి సుబ్బారావు కంటే భాస్కర్రావు మంచి పొజిషన్లో ఉన్నాడు. ఇంకా పైకి పోగలిగిన తెలివి తేటలున్నవాడు. సావిత్రి సుబ్బారావుని వదులుకోవటం ద్వారా అదృష్టవంతురాలైంది.

"ఆ అమ్మాయిని చూశావుగా? రెండు సంవత్సరాల నుంచి మన ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నా, తన పని తప్ప ఇంకో విషయంలో జోక్యం కల్పించుకోదు. ఎవరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడదు" అని ఆగి, "అటువంటి అమ్మాయికోసమే నేను ఇన్నాళ్ళూ వెతుకుతున్నాను" అన్నాడు.

నిజమే ననిపించింది. వేర్వేరు ధ్రువా ఆకర్షింపబడటం అంటే ఇదే నేమో భాస్కర్రావు ఆఫీసులో చాలా హుషారు తను నవ్వుతూ, అందర్నీ నవ్విస్తూ ఉంటాడు. అతనికి ఇద్దరు, ముగ్గు గర్ల్ ఫ్రెండ్స్ ఉన్న విషయమూ, ఆ సులో పెళ్ళయిన అమ్మాయిలు కూ అతనంటే ఇంటరెస్టు చూపించే సం నాకు తెలుసు. కానీ, పెళ్ళి కాకముం ఆ మాత్రం చరిత్ర లేని వాడు అస మగవాడు కాడనే నా ఉద్దేశ్యం. అం వల్ల అతను ఆ అమ్మాయిని చే కొంటాడన్న సంగతి తెలిసి చాలా ఆ దించాను. కానీ, ఈ విషయం సుబ్బారా మీద తన ప్రభావం ఎలా చూపిస్తు

ఈ ఆలోచన వచ్చేసరికి ఉ

వద్దని. సుబ్బారావు లాంటి [illegible] [illegible] [illegible] ఎలా రియాక్ట్ అవుతాడు?

ఆ రోజ సాయంత్రం సుబ్బారావుని బార్ కి [illegible]. ఈ సంవత్సరం కాలంలో [illegible] అలవాటు పడ్డ ట్టున్నాడు. [illegible] ఆశ్చర్యపోయినా, [illegible] [illegible].

[illegible] తరవాత అడిగాను: "[illegible] భాస్కరరావు పెళ్ళిచేసుకో [illegible] — తెలుసుగా?" అని.

[illegible] నవ్వి, "అవునట. [illegible]కోంటున్నారు" అన్నాడు. "[illegible] అంటున్నావు. నీకు [illegible]?"

[illegible]రూ మాట్లాడుకొంటూ [illegible] చాలా సార్లు చూశాను, [illegible]. ఈ సారన్నా ఆమె పెళ్ళి [illegible] అంతకన్నా కావలసిందేమీ [illegible]. మంచి పిట్టనే పట్టింది." ఈర్ష్య [illegible]ంది అతని కంఠంలో.

"మ స్వంతగా ఆమె శ్రేయస్సు కోరు [illegible] వాడివైతే నాకు అంతకన్నా కావలసిం [illegible] లేదు. కానీ, మీ పాత అఫైర్ గురించి ఈ సమయంలో నువ్వు ఎక్కడా మాట్లాడకుండా ఉండటం నాకు కావలసింది."

సుబ్బారావు కన్ను కొట్టి నవ్వాడు. "ఏం, గురువుగారూ, ఉన్నట్టుండి ఆవిడ మీద ఇంటరెస్టు పుట్టింది?"

కోపాన్ని అతి కష్టం మీద అణుచు కొన్నాను. "ఎందుకంటే . . ." పళ్ళు బిగపెట్టి అన్నాను: "నీ తెలివి తక్కువ తనాన్ని సంవత్సరం క్రితం చూశాను కాబట్టి. ఆ అమ్మాయి మంచితనాన్ని సంవత్సరం నుంచీ చూస్తున్నాను కాబట్టి."

సిగరెట్ పొగ నిర్లక్ష్యంగా వదిలాడు సుబ్బారావు. "సర్లెండి. ఈ అఫైర్ సంగతి భాస్కరరావుకి తెలియనివ్వను లెండి" అన్నాడు.

"భాస్కరరావు ఒక్కడికే కాదు, ఎవ్వరికీ. మరో మూడో కంటికి తెలియ కూడదు! ప్రస్తుతం నీ మానసిక పరిస్థితి నేను అర్థం చేసుకోగలను. ఈ స్థితిలో నువ్వు ఏమాత్రం నోరు జారినా ఓ నిండు జీవితం బలై పోతుంది."

మందు బాగా తల కెక్కినట్టుంది. వ్యంగ్యంగా నవ్వుతూ, "ఏం, గురువు గారూ, సావిత్రిని వెనకేసు కొస్తు న్నారు — ఏమిటి సంగతి?" అన్నాడు.

అతని కాలరు పట్టుకొని విసురుగా దగ్గరికి లాగాను. బిత్తరపోయాడు. ఈ హఠాత్ సంఘటన నుంచి అతను తేరుకోకముందే అన్నాను: "చూడు, సుబ్బారావ్! ఎక్కడో వర్క్‌టూర్లో చదువుకొని ఇక్కడి కొచ్చావు. హైదర్ గూడా రౌడీల గురించి నీకు బాగా తెలిసి నట్టు లేదు. బీ కేర్‌ఫుల్!"

నా బెదిరింపు సుబ్బారావు మీద ఎలా పనిచేస్తుందో నేను ఊహించగలను. నేను ఊహించలేనిది మరొకటి.

• • •

స్త్రీ వీణ లాంటిదనీ, ఎలా మీటితే అలా పలుకుతుందనీ ఎవరో కవి అన్నాడు. సావిత్రిపట్ల ఆ మాట నిజం అయింది. భాస్కరరావు స్నేహంతో ఆమె చాలా మారిపోయింది. పూర్వపు నెమ్మదీ, మందకొడితనమూ స్థానే హుషారూ, చొరవా స్థానం చేసుకొన్నాయి. పోతే భాస్కరరావు సావిత్రితో తన స్నేహాన్ని దాచే ప్రయత్నం ఏమీ చెయ్యలేదు. ఆఫీసులో వాళ్ళు సరదాగా మాట్లాడు కోవటం నా కంట అప్పుడప్పుడు పడేది.

భాస్కరరావు నిస్సందేహంగా సావిత్రిని ప్రేమిస్తున్నాడనేది మాత్రం ఖాయం. అంతకుముందు స్నేహితురాళ్ళ గురించి ప్రతి చిన్న విషయమూ నాతో చెప్పేవాడు. సావిత్రి విషయం మాటల సందర్భంలో ఎప్పుడొచ్చినా ఒకటే అనేవాడు: "షి ఈజ్ ఎ నైస్ గర్ల్, గురూ! అలాంటి అమ్మాయిని ఈ కాలంలో చూడం."

నాకు నవ్వొచ్చేది. సావిత్రిలాంటి అమ్మాయిలు చాలా మంది ఉన్నారు. ప్రేమ గుడ్డి దనటానికి ఇదో ఉదా హరణ అనుకొనేవాణ్ణి. ఏది ఏమైనా సావిత్రి చాలా అదృష్టవంతురాలు. తొలి ప్రేమ విఫలం అయిన రోజుల్లో, అంతర్లీనంగా ఆమెలో గూడు కట్టుకొన్న విషాదాన్ని ఆమె కళ్ళ వెనక గమనించిన వాణ్ణి బహుశా నేనొక్కణ్ణే నేమో? తొందరలోనే ఆ విషాదం నుంచి బయటి కొచ్చి ఫ్రెష్‌గా కొత్త జీవితం అనుభవి స్తున్నందుకు ఆమెని అభినందించాలి.

నా బెదిరింపువల్లనో, మరో కారణం చేతనో తెలియదు కానీ, సుబ్బారావు వైపు నుంచి కూడా ప్రమాదం ఏమీ రాలేదు. ఇంకో వైపు నుంచి వచ్చింది.

• • •

"నేను సావిత్రిని పెళ్ళిచేసుకో బోవటం లేదు" అన్నాడు భాస్కరరావు

నిశ్చేష్టుడి నయ్యాను. ఎలాగో గొంతు పెగుల్చుకొని, "ఎందుకు?" అన్నాను.

భాస్కర్రావు కుర్చీలో ఇబ్బందిగా **కదిలి, "ఇప్పుడే చెప్పాలా?"** అన్నాడు **సంశయిస్తూ.**

"చెప్పుమే." అరిచాను. నా కంఠం **నాకే విస్మతంగా** వినిపించింది. పక్క **సీటువాడు** కాగితాల మధ్య నుంచి తల ఎత్తి **నావైపు** ఓసారి చూసి మళ్ళీ తన పనిలో మునిగిపోయాడు. "చెప్పు, భాస్కర్రావ్" అన్నాను.

చేతి వేళ్ళ మధ్య పేపర్ వెయిట్ తిప్పుతూ ఆలోచన లన్నిటినీ కూడ గట్టుకోవడం కోసమా అన్నట్టు క్షణం ఆగి, చెప్పటం ప్రారంభించాడు.

"నా సంగతి నీకు బాగా తెలుసు. నే నేం చెప్ప నవసరం లేదు. స్త్రీ అంటే నాకు నమ్మకం లేదు ఒకప్పుడు. సరదాగా ఆడుకొనే ఆటవస్తువుగానే కనిపించేది. కానీ, సావిత్రి పరిచయంతో నాకు కావలసిం దేదో దొరికిం దనిపించింది. నా గురించి నీకు తెలుసుగా. పైకి ఎంత అల్లరిగా కనబడినా, లోపల చాలా సెన్సిటివ్‌నని?"

"స్వోత్కర్ష వద్దు."

"సావిత్రిలో నాకు నచ్చినవి ఆమె నెమ్మదీ, ప్రేమపట్ల సిన్సియారిటీ! మొన్నటివరకూ ఆమె నా ఆరాధ్య దేవత."

"ఏం, ని న్నేం జరిగింది?" నాలో అగ్నిపర్వతం బ్రద్దలవటానికి సిద్ధంగా ఉంది.

"నా ఆహ్వానం మీద నిన్న సాయంత్రం సావిత్రి నా రూమ్‌కి వచ్చింది." తాపీగా పేపర్ వెయిట్ తిప్పుతూ అన్నాడు. "ఏమాత్రం ప్రతి ఘటనా లేకుండా — దానికోసమే ఎదురు చూస్తున్నట్టు నాకు లొంగిపోయిందని నా ఆశల్నీ, ఆలోచనల్నీ నిలువునా కూల్చేసి వ న్యాయం చేసింది." పైకి మామూ **లుగా** మాట్లాడుతున్నా, అతనిలో ఎంత **ఆవేదనం** చెలరేగుతూందో, దాన్ని **అణుచుకో**వటానికి అత నెంత కష్టపడు **తున్నాడో** మొహం చూస్తేనే తెలు **స్తోంది.**

"భాస్కర్రావ్!" కంగారుగా ఏదో **అనబో**యాను.

"వద్దు, వద్దు. ఏం చెప్పకు. చెప్పి **నన్ను కన్విన్స్** చెయ్యటానికి ప్రయ **త్నించకు. ప్లీజ్!"** అతని కంఠం రుద్ధ **మయింది.** "నే నింక ఆమెని పెళ్ళి **చేసుకోలేను. ఈ** అనుమానం నాలో **ఎంతదూరం వెళ్ళిందం**టే — ఊహూఁ — **చెప్పలేను."** చేతుల్లో మొహం **దాచుకొన్నాడు.** "సావిత్రి కూడా అంద రమ్మాయి ల్లాంటిదే. సావిత్రి కూడా ... సా ... వి ... త్రి ... కూ ... డా ..."

• • •

'మన జీవితంలో క్లైమాక్స్ అంటూ ఏమీ లేదు. అది నిరంతర ప్రవాహం' అని నే నెక్కడో నాటకంలో ఒక సారి వాడాను. ఈ చిన్ని ట్విస్టు చాలు సావిత్రి కథని ఇక్కడ ఆపు చెయ్యటానికి! కానీ, ఆమె జీవితాన్ని ఇంకొంచెం పరిశీలించి చూస్తే అది మరింత వ్యథా భరితం. వీళ్ళ సంగతి అందరికీ తెలియటం, భాస్కర్రావు ఆమెను చేసుకోబోవటం లేదని ప్రకటించటం, ఆ తరవాత సావిత్రి పదిహేను రోజులు సెలవు పెట్టటం — ఆఫీసులో మరింత అలజడికి కారణమయ్యాయి. సెలవయిన తరవాత ఆఫీసుకి వచ్చిన సావిత్రి, వెనక చాటు గుసగుసల్నీ, వెక్కిరింతల్నీ చాలా ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. ఆ తరవాత పది రోజులకి ఆమె రిజైన్ చేసి వెళ్ళి పోయింది. కారణం—ఆఫీసులో పబ్లిక్‌గా ఆమె నెవరో 'ఇంటికి రా. నా ఆవిడ లేదు' అని ఆహ్వానిస్తే, ఆమె లాగి వాడి చెంప పగలగొట్టిందట. అది మానేజి మెంటుకి తెలియటం, ఛార్జిషీటు ఇవ్వటం — ఇదంతా భరించలేక ఆమె రిజైన్ చేసింది. చిత్రం ఏమిటంటే— ఆమెని అలా ఆహ్వానించిన వాడు — నాతో సెన్సిటివ్‌నెస్ గురించీ, తొలి ప్రేమ అర్పించుకోవటం గురించి లెక్చె ర్లిచ్చిన సుబ్బారావు!

సావిత్రి ఖాళీ చేసిన సీట్లో రెండు నెలల వరకు ఎవరినీ వెయ్యలేదు. అటు వెళ్ళినప్పుడల్లా ఆ ఖాళీ కుర్చీ నాలో ఏదో భావ సంచలనాన్ని కలిగచేసేది. దాన్ని బహిరంగపరుస్తూ, ఆ సంఘటనల్నీ, సావిత్రిమీద వాటి ప్రభావాన్నీ క్రోడీకరించి కథ వ్రాసి పత్రిక్కి పంపాను. నాలుగు నెలల తరవాత ఆ కథ ప్రచురిత మయింది. అది సుబ్బారావులోనూ, భాస్కర్రావులోనూ ఎలాటి ప్రభావాన్ని కలిగజేసిందో నాకు తెలియదు. అప్పటికే మంచి ఉద్యోగం రావటం వల్ల నేను ఆ ఆఫీసు వదిలేశాను.

• • •

"ఎందు కిలాంటి కథలు వ్రాసి అన్—పాపులర్ అవుతారు?" వారపత్రిక టేబిల్ మీద పడేస్తూ అంది కమల.

"అందులో నన్ను అన్—పాపులర్ చేసే విషయం ఏముంది?"

"వర్కింగ్ క్లాస్ గర్ల్స్ గురించి వ్రాసేటప్పుడు వాళ్ళ గురించి కొంచెం తెలుసుకోవాలి. సావిత్రి లాటి అమాయకమైన స్పెసిమిన్స్ చాలా తక్కువ ఈ కాలంలో."

"సావిత్రి కథ నిజంగా జరిగిందే."

"అయి ఉండవచ్చు. కానీ, అలాటి అమాయకులు చాలా తక్కువ. తక్కువగా ఉన్న స్వభావాల గురించీ, వ్యక్తులగురించీ వ్రాయటం వృద్ధిలోకి వచ్చే రచయిత లక్షణం కాదు." కమల నవ్వింది.

"లేదు, కమలా." పక్కనే కూర్చుంటూ అన్నాను. "ఇది చాలా పెద్ద సమస్య. తను భర్తన్ని తామే నిర్ణయించుకో వలసిన ఈ పరిస్థితుల్లో, తల్లిదండ్రులు తమ కూతుళ్ళ వివాహం ఒక సమస్యగా తలపోసే ఈ వ్యవస్థతో — సావిత్రి లాటి అభాగినుల జీవితాలు అలా తెల్లవార వలసిందే. ఇంకో పరిష్కారం కనబడకే అలా ముగించాను." నా కథల గురించి మాట్లాడేటప్పుడు భలే ఆవేశం వస్తుంది నాకు.

"ఏమాత్రం తెలివితేటల్ని ఉపయోగించినా, ఈ ప్రాబ్లెమ్‌ని చాలా సులభంగా పరిష్కరించవచ్చు." "ఎలా!"

ఆఫీసు నుంచి తెచ్చిన కూరగాయల సంచీ లోపలికి తీసుకెళుతూ కమల అంది: "నాలా." ఉలిక్కిపడ్డాను.

ఏమీ అర్థంకాలేదు. కమల ఎలా ఈ సమస్యలని టాకిల్ చేసింది? రెండు నిమిషాలు దీర్ఘంగా ఆలోచించవలసి వచ్చింది. మా ప్రేమా, ఆ రోజులూ, వెన్నెల రాత్రులూ — చటుక్కున నా మెదడులో ఏదో మెరిసినట్టయింది. లోపలికి పరుగెత్తాను. కత్తిపీట ముందు కూర్చుని కూరలు తరుగుతున్న కమలని రెక్కపట్టుకొని లేవనెత్తాను.

"చెప్పు." మాటేగా చూశాను. "ఆ రోజు నా గదిలో నువ్వు నిజంగా స్పైకం వచ్చి పడిపోలేదు కదూ?"

కమల నవ్వి, మృదురంగా తన భుజం విడిపించుకొంటూ, "ఇప్పటికి ట్యూబ్ లైటు వెలిగిందన్న మాట!" అంది.

షాక్ తగిలినట్టయింది. నిమిషంపాటు మాట్లాడలేకపోయాను. నా స్తబ్ధత చూసి కమల బెదిరినట్టు దగ్గరగా వచ్చి, "ఏమండీ!" అంది బేలగా.

"కమలా!" ప్రపంచంలో వైరాశ్యం అంతా నా కంఠంలోనే ధ్వనించింది. "డూ యూ లవ్ మి?"

దగ్గరికి వచ్చి మెడచుట్టూ చేతులు వేసింది. తల పైకెత్తి నావైపు చూసి, నెమ్మదించుకొని వక్షఃస్థలం మీద ఆని, అలానే ఉండిపోయింది.

చాలు. ఆ మౌనంలోనే నాకు కావలసిన జవాబు దొరికిపోయింది. మామూలు మనిషినై పోయాను. మళ్ళీ నా చిలిపితనం నన్నావరించింది. "ఇప్పటి సంగతి కాదోయ్. పెళ్ళికాకముందు."

అరచేతిని తన చెంపకి రాసుకుంటూ, "దానికి 'ప్రేమ' అన్నంత పెద్దపేరు ఎందుకు? అది ఆకర్షణ!" అంది.

ప్రాణులు తమ చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులను బట్టి వాటిని ఎదుర్కొనే రక్షణ కవచాలు తమంతట తామే స్వయంగా నిర్మించుకొంటాయనే థియరీ ఆఫ్ ఎవల్యూషన్ని కనిపెట్టిన సైంటిస్ట్ ఎవరు?

✲